

Periodepustere og lommetyver

(Petter, La Paz, Casa Alianza, 14. mars 2004)

Det har gått en uke i La Paz. Det har vært en uke i omstillingens tegn. Vi har tidligere skrevet om hvordan det er å gå til **bunns** med flaske, - denne uken gikk undertegnede til **topps** med flaske. Høydesyken, *Soroche*, har med andre ord krevd sitt, og det endte med at oksygenapparatet måtte til pers. 10 minutter med en ekstra puff oksygen i ny og ne gjorde underverker og sammen med *sorojchi pills* har formkurven hatt en bratt stigning. Det at vi alle sammen etter hvert er akklimatisert har gjort at vi har kunnet bevege oss mer rundt og utforske byen.

Med sviktende spanskkunnskaper og en lys lugg får en stadig spørsmålet, - *Sois americanos?* (Er du amerikaner?) Man spør altså ikke om hvor en er i fra, man antar at man er en *gringo* på grunn av utseende. Og **er** du en *gringo*, er du ikke særlig godt ansett. Under opptøyene i oktober var amerikanerne opplagt en utsatt gruppe, og når vi vandret på markedene i La Paz, kunne vi kjenne litt tunge blikk i ryggen. Særlig vakte de solblekede luggene til guttene oppsikt, og de var ikke helt sikre på om de likte det. Det kom opplagt an på hvem som snudde seg og glodde... Men er man ikke en *gringo*, men derimot en *Noruego*, hender det ikke sjelden at det brer seg et smil ut over ansiktet til den som spør. *Noruega* har opplagt en god klang her i La Paz, ikke minst på grunn av det arbeidet Misjonsalliansen har utrettet.

Mathisen har slått seg på flaska og blitt en form for periodepuster.

Casa Alianza ligger i et middelklassestrøk med væpnede vakter i gaten om natten. Et paradoks, - og en dyd av nødvendighet.

for det en finner hjemme på EL-kjøp. Forskjellen er at prisen er den halve, noen ganger bare ¼ av den en er vant med. Men en må være oppmerksom på at det selges både ekte varer og piratkopier. Det synes imidlertid som om selgerne er ærlige med hensyn til forskjellen mellom det som er ekte og det som er "fakede" produkter. Da guttene kjøpte et kopiert spill til ¼ av

Den største turistattraksjonen her i La Paz er markedene. De er av en formidabel størrelse og begynner bak San Francisco-kirken og sprer seg oppover gatene nord for sentrum. Langs Calle Sagárnaga finner en tekstiler, sølvvarer, musikkinstrumenter og antikviteter. Lenger opp i skråningen kommer man inn i gater med sko, andre med skjorter eller bukser. Lengst opp i markedsgatene er et fiskemarked hvor man får kjøpt fersk og stekt fisk av alle slag, og hvor osen ligger tett under presenning-taket. Vandrer en skrått nedover mot sydøst, kommer man inn i Mercado Negro, det sorte markedet. I dette markedet selges alt av elektronikk, varer som er smuglet inn fra Argentina. Produktene står ikke noe tilbake

prisen, fikk de klar beskjed om at det var en kopi. Etter å ha prøvd ut spillet på gameboy'en, syntes det som om kopien ikke stod noe tilbake for originalen.

Markedene er fargerike og svært fotogene, men et godt råd fra lokalkjente er å la kamera ligge. Folk liker ikke å bli fotografert eller tapet på video. Noen vil kreve penger for å bli avfotografert, andre gir uttrykk for at de misliker å få en fotolinse opp i nesen. Begrunnelsen kan være at man er fattig, men like fullt stolt og ikke ønsker å være et fotoobjekt. Fortsatt lever dessuten den forestillingen at en ved å bli fotografert, kan bli frarøvet sjelen. Så det ble altså ikke mange bilder fra Markedet. Det jeg **kunne** ha fotografert var: Stolte kvinner i Aymara-indianernes drakt som man gjerne gjenkjenner på grunn av den lille "bowlerhatten" på toppen. Sekker med krydder i alle farger, grønnsaker og frukt i store mengder og av svært høy kvalitet. Skopussere som skjuler ansiktet med finlandshetter for ikke å bli gjenkjent mens de gjør sitt arbeid som er det lavest ansette ved siden av å være prostituert. Jeg kunnet også ha fotografert inntørkede lamafostre som legges under grunnmuren når det skal bygges et nytt hus for å bringe lykke.

Modell og skulptur?

I Calacoto er det kunstutstilling hver søndag. Vi stanset opp og så på de mange maleriene som stod utstilt i parken. Vi kjøpte også ett og annet bilde, og prisen var det ikke noe å si på. For 120 bolivianos (ca. 110 NOK) fikk vi to malerier av en fin kvalitet. Det var også utstilt vakre steinskulpturer av en kunstner som hugget i steinsorten med det vakre navnet Piedra Andina. Skulpturene var enkle og stiliserte og vi angret på at vi ikke kjøpte den som forestilte en aymara-kvinne med en bylt på ryggen. Det er ikke umulig at modellen for skulpturen var kunstnerens mor som satt tilbaketrasket og observerte familiens kunstsalg. I fire generasjoner hadde mennene vært

steinhuggere og hugget ut tradisjonelle motiver fra Bolivia.

Her bor den unge parkeringsvakten sammen med sin familie på seks.

Etter kunstutstillingen skulle vi spise lunch. På en parkeringsplass like ved ville en gutt på 10-11 år passe på bilen. Det fikk han ca. 4 kr for, hvilket er det dobbelt av hva som er vanlig. Gutten bodde et steinkast unna sammen med sine foreldre og tre søsken. Huset var et lite skur på noen få kvadratmeter og det stod i sterk kontrast til andre hus i denne rike bydelen med navn Iripavi. Kontrastene er enorme i La Paz. Det heter seg at 5% av befolkningen eier 95 % av all eiendom og forskjellen mellom for

eksempel boligstandarden oppe på El Alto (4000 moh) og i Sona Sur (3300) er enorme. Det er ikke å undres på at det fra tid til annen ulmer i den fattige befolkningen og at behovet for høye gjerder med piggråder og bevæpnede vakter er økende utenfor de rikes villaer.

Det er kanskje heller ikke å undres over at noen velger å være lommetyver og robbe oss turister som kommer hit med våre lommebøker og kameraer. Det kan jo lønne seg. Jeg opplevde et slikt forsøk da vi gikk i sentrum en kveld. I en utvendig bukselomme med lukking hadde jeg et lite digitalkamera. Den lille banden på 3-4 personer hadde opplagt oppdaget at det var noe der, og satte i gang sitt innøvde spill. Avledningsmanøveren denne gangen var en

Forskjellen på høy og lav, rik og fattig er betydelig i Bolivia.

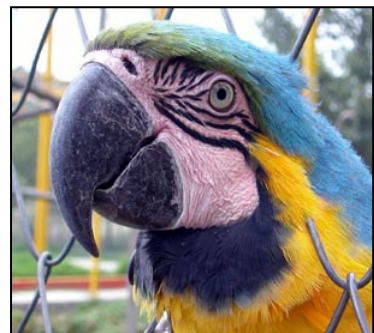

Steinformasjonene i Valle de Luna ligner mye på kaktusene som gror der.

insektslignende fugl som stod stille i luften og drakk nektar av blomstene. Vi forsøkte å forklare på et sparsom spansk for vekten hva vi hadde sett. "Rabbit?" svarte vekten. Vi gikk da over til et mer intenst fingerspråk og fikk nytt svar: "Giant Hummingbird!" ("kjempe-kolibri"). At vi er i tropene fikk vi ytterligere bekreftet da vi besøkte dyrehagen like ved. Der lå løvene og dovnet seg, flamingoene stod på stive ben i en dam og fargerike papegøyer og spretne apekatter skrek til

spyttklyse på kinnet og øret mitt. Jeg snudde meg rundt og en kar ristet på hodet og pekte i været og sa noe om fugler som skiter. I neste øyeblikk var jeg klemt samme mellom medlemmene i den lille banden. På sett og vis var jeg forberedt og hånden gikk fort til bukselommen som allerede var åpen og med kameraet på vei ut. Jeg fikk snappet det fra tyven og fortsatte i fint trav vekk fra gutta. Kameraet vil bli oppbevart på et sikrere sted fra nå av.

Det er fortsatt sommer i Andesfjellene. Snøen som dekket Ilimani-fjellet helt for noen dager siden, forsvant ganske snart igjen. Sola varmer godt på dagen, og selv i den store høyden holder det med T-skjorte, og det kan være godt å krype i skyggen. Vi besøkte forleden Valle de la Luna, månedalen. Der fikk vi et lite hint om at vi fortsatt er på samme sydlige breddegrad som Rarotonga. Varmen var god, kaktusen blomstret, og plutselig fikk vi se en liten

Ara-papegøylene trives godt i høyden

hverandre.

Vi er på 18 grader syd og det er sommer, men det lir mot høst. Kanskje det er på tide å trekke til et land med vår i luften??